# EUROPOS PARLAMENTAS

*2004* *2009*

*Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas*

## Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimo projektas dėl delegacijos vizito Danijoje

## PRANEŠĖJA: Martine Roure

**Įžanga.Vizito aplinkybės**

Šešių Europos Parlamento narių delegacija lankėsi Danijoje, kur prie jos prisijungė du ten esantys Europos Parlamento nariai iš Danijos (žr. I priede pateiktą dalyvių sąrašą). Delegacijai pirmininkavo Panayiotis Demetriou (Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) ir Europos demokratų frakcija), o pranešėja buvo Martine Roure (Europos Parlamento Socialistų frakcija). Vizitas vyko 2008 m. balandžio 10 ir 11 d.

Vizitas Danijoje yra vienas iš vizitų, kuriuose dalyvavo Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto (LIBE) nariai, norėję patys įsitikinti, kokios yra migrantų ir prieglobsčio prašytojų sulaikymo sąlygos įvairiose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Vizitas į Daniją vyko po panašių delegacijų vizitų į Italiją (Lampedūzą), Ispaniją (Seutą ir Meliliją, Kanarų salas), Prancūziją (Paryžių), Maltą, Graikiją (Samos salą ir Atėnus), Belgiją, Jungtinę Karalystę, Nyderlandus ir Lenkiją.

Per visus šiuos vizitus siekta surinkti informaciją, tiesiogiai patikrinti padėtį, susijusią su migrantų ir prieglobsčio prašytojų priėmimu, ir išsiaiškinti, kaip taikomos šios Europos direktyvos ir reglamentai:

- 2003 m. sausio 23 d. Tarybos direktyva 2003/9/EB, nustatanti minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo[1] (Priėmimo sąlygų direktyva);
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse[2] (Prieglobsčio procedūros direktyva);
- 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus[3] (Dublino II reglamentas).

[1] *OL L 031, 2003 2 6, p. 0018–0025.*
[2] *OL L 326, 2005 12 13, p. 0013–0034.*
[3] *OL L 050, 2003 2 25, p. 0001–0010.*

Be to, šiais vizitais siekta, kad valstybių vyriausybės ir piliečių visuomenės atstovai apsikeistų nuomonėmis.

LIBE komiteto nariai pageidavo siųsti delegaciją į Daniją, kad geriau suprastų migrantų ir prieglobsčio prašytojų priėmimo šioje šalyje padėtį. Tačiau delegacijos nariai **žino, kad migracijos ir prieglobsčio politikos atžvilgiu padėtis Danijoje, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis,** skiriasi**.**

Remiantis Protokolu dėl Danijos pozicijos, pridedamu prie Amsterdamo sutarties, Danija taiko tik pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį priimtas priemones dėl vizų išdavimo politikos[1].

Pagal Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridedamo prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 1 ir 2 straipsnius **Danija nedalyvauja** priimant ir taikant tokius teisės aktus:

- 2003 m. sausio 23 d. Tarybos direktyvą 2003/9/EB, nustatančią minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo[2] **(Priėmimo sąlygų direktyva);**
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvą 2005/85/EB, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse[3] **(Tvarkos direktyva).**

Dėl reglamentų Eurodac[4] ir Dublinas II[5], kad Danija galėtų dalyvauti juos taikant, reikėjo parengti Europos bendrijos ir Danijos tarptautinį susitarimą[6] bei protokolą prie Europos bendrijos, Islandijos ir Norvegijos susitarimo[7] [8]. Nuo 2006 m. **reglamentai Dublinas II ir Eurodac taikomi Danijos** santykiams su Europos bendrija bei Islandija ir Norvegija, tačiau Danija nedalyvauja taikant kitas Europos lygmeniu priimtas bendros prieglobsčio politikos priemones.

**Delegacijos vizito programa**

Apsilankyta trijuose centruose:

[1] Pagal Protokolo 7 straipsnį Danija gali bet kada atsisakyti prie Amsterdamo sutarties pridedamo Protokolo dėl Danijos pozicijos ir dalyvauti visose pagal Europos Bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį nustatytose priemonėse.
[2] *OL L 031, 2003 2 6, p. 0018–0025.*
[3] *OL L 326, 2005 12 13, p.0013–0034.*
[4] 2000 m. gruodžio 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2725/2000.
[5] 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (reglamentas Dublinas II).
[6] COM(2004)594 galutinis.
[7] COM(2005)131 galutinis.
[8] Europos Parlamentas priėmė nuomonę dėl 2006 m. vasario 21 d. Tarybos sprendimo Nr. 2006/188/EB dėl Europos bendrijos ir Danijos Karalystės susitarimo, išplečiančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, ir Reglamento (EB) Nr. 2725/2000 dėl „Eurodac“ sistemos sukūrimo pirštų atspaudams lyginti siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją nuostatų taikymą Danijai.
Šią nuomonę rengė Piliečių teisių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas. Komitetas patvirtino Martine Roure parengtą pranešimą – konsultavimosi procedūroje pasiūlyto susitarimo priėmimas.

- Sandholmo prieglobsčio prašytojų centras (Danijos Raudonojo Kryžiaus valdomas atvirasis priėmimo centras);
- Sandholmo migrantų sulaikymo centras (vienintelis Danijoje migrantų sulaikymo centras, už kurį atsakinga Teisingumo ministerija);
- Kongelundeno centras (Danijos Raudonojo Kryžiaus valdomas atvirasis priėmimo centras).

Delegacijos vizito darbotvarkė chronologine tvarka:

- susitikimas su Danijoje imigracijos ir prieglobsčio srityje dirbančiomis organizacijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO), kai kurios iš jų atvykti LIBE komitetą pakvietė 2006 m. (2008 m. balandžio 10 d.);
- trumpas apsilankymas Raudonojo Kryžiaus būstinėje Kopenhagoje;
- susitikimas su Pabėgėlių, imigracijos ir integracijos ministerijos nuolatiniu valstybės sekretoriumi Claesu Nilasu.

Prieš vykdama į Daniją delegacija daug informacijos gavo iš tokių organizacijų kaip *SOS Racisme-Danemark*, *Amnesty International* Danijos skyriaus bei *Grandparents for asylum* ir joms už tai labai dėkoja.

Delegaciją lydėjo Europos Parlamento Garso ir vaizdo įrašų tarnyba, dirbanti kartu su vietos televizijos komanda, ir fotografas. Su šia veikla buvo sumanyta supažindinti per kanalą „Europe by Satellite“ (EbS). Vizitas sulaukė didelio žiniasklaidos dėmesio. Žurnalistams, fotografui ir televizijos komandai buvo leista atsilankyti atviruosiuose centruose. Paskutinę vizito dieną, 2008 m. balandžio 3 d., EP nariai surengė spaudos konferenciją.

**Susitikimas su nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO)**

Pirmą dieną delegacija susitiko su NVO atstovais, kurie nuolat lankosi centruose ir (arba) dirba prieglobsčio ir migracijos srityje (žr. 3 priedą). NVO buvo gerai organizuotos ir tarpusavyje pasidalijo pranešimus, kad kiekviena supažindintų su svarbiausiu susirūpinimą keliančiu Danijos prieglobsčio ir migracijos politikos aspektu. Be to, šiame pristatyme dalyvavo Sandholmo centre gyvenančios moteris ir nepilnametė.

Iš pradžių NVO aptarė LIBE komitetui pateiktą kvietimą atvykti apsilankyti Danijos prieglobsčio prašančių asmenų centruose. Šios organizacijos teigė manančios, kad vyriausybė neatsižvelgia į jų nuomonę, ir jos tikisi, kad ji išklausys Europos Parlamento narių pastabas. Jos mano, jog tam tikri Danijos įstatymo dėl prieglobsčio aspektai prieštarauja jos tarptautiniams įsipareigojimams žmogaus teisių apsaugos srityje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje įtvirtintiems nediskriminavimo ir pagarbos žmogaus orumui principams.

Be to, NVO nurodė tokias problemas:

- Apskritai prieglobsčio prašymų Europoje mažėja. Nepaisant Danijos ir Švedijos tradicijų panašumo, Danija priima mažai pabėgėlių, palyginti su Švedija. NVO informavo, kad Danija ir Graikija siūlo mažiausias apsaugos galimybes Irako gyventojams Europoje.

- Pažymėta, kad nuo 2002 m. Danijos įstatymas dėl pabėgėlių griežtėjo, visų pirma ***de facto*** **panaikintas pabėgėlio statusas** (prilyginamas papildomai apsaugai Europos lygmeniu). NVO kritikuoja tai, kad Danija labai siaurai aiškina 1951 m. Ženevos

konvencijos 1a straipsnyje apibrėžtą pabėgėlio sąvoką ir Europos žmogaus teisių konvencijos 3 straipsnį. Dėl tokio siauro aiškinimo Danijoje vis sunkiau įgyti pabėgėlio statusą. Pavyzdžiui, daugeliui Irako gyventojų atsisakyta suteikti pabėgėlio statusą. Tam tikriems asmenims pabėgėlio statusas nesuteikiamas, tačiau remiantis tarptautiniais pabėgėlių negrąžinimo ir apsaugos nuo kankinimo ar žiauraus ir nežmoniško ar žeminančio elgesio grėsmės principais jie negali būti išsiunčiami į kilmės šalį. Tuomet jie yra „toleruojami“, bet neturi jokio teisinio statuso. Šie asmenys patenka į visišką teisinę tuštumą, o neturėdami teisinio statuso jie gali gyventi tik Raudonojo Kryžiaus valdomuose priėmimo centruose ir negali teisėtai dirbti. Toks teisinis netikrumas trunka daug metų, kartais ir dešimtis. Šis ilgas laukimas bei netikrumas ir dėl teisinio statuso, ir dėl ateities sukelia didelę nevilčių. NVO nuomone, tokia praktika siekiama atgrasyti potencialius prieglobsčio prašytojus vykti į Daniją.

- Asmenims, kurių prieglobsčio prašymas atmestas ir kurie atsisako savanoriškai išvykti, taikomos **„motyvacinės priemonės“**, turinčios paskatinti juos savanoriškai grįžti į savo kilmės šalį. Šios priemonės – tai kišenpinigių nebemokėjimas, pinigų skyrimas tik maistui, įpareigojimas du kartus per savaitę atvykti į policiją. Po kelių savaičių šie asmenys perkeliami į deportacijos centrus ir netgi gali būti perkeliami į sulaikymo įstaigas. Seniau tokioms motyvacinėms priemonėms priklausė ir draudimas patiems gamintis maistą bei įpareigojimas valgyti priėmimo centrų valgyklose, bet šiandien taip nėra. NVO nerimauja, kad ne valstybė narė priima sprendimą grąžinti, o spręsti tenka prieglobsčio prašytojui. Iš tiesų atrodo nepriimtina, kad valstybė narė šių asmenų negali išsiųsti remdamasi tarptautine teise, dėl to įstumia juos į vargingą padėtį, siekdama juos paskatinti savanoriškai grįžti į šalį, kurioje jiems gresia pavojus.

- Už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakinga Pabėgėlių valdyba (angl. *refugee board*), jos galio nėra tokios kaip įprasto teismo. Ji gali priimti tik galutinius sprendimus, kuriuos apskųsti nėra galimybių. Dėl šios priežasties kyla **veiksmingos teisės kreiptis į teismą užtikrinimo problema**. Be to, Pabėgėlių valdybą sudaro tik trys asmenys (seniau sudarė septyni asmenys): teisėjas, advokatų profesinės sąjungos atstovas ir kompetentingos ministerijos atstovas. Nėra galimybės apskųsti sprendimą ombudsmenui.

- Pastebima, kad daug laiko praleidę priėmimo centruose ir daugelį metų patyrę teisinį netikrumą, nesulaukę jokios apsaugos formos, nemažai prieglobsčio prašytojų Danijoje serga **psichikos ligomis.** Trumpalaikiai leidimai suteikiami tik sergantiesiems sunkia depresija ir, be to, jie turi būti atnaujinami. Ypač daug problemų kyla dėl vaikų, nes jie šioje situacijoje kenčia dukart labiau: jų vystymuisi įtakos turi tėvų psichikos sutrikimai ir jiems patiems vystosi psichikos ligos, turinčios įtakos jų mokymuisi. Todėl Danijoje keli prieglobsčio prašytojų vaikai mėgino nusižudyti. Nedaug vaikų galėtų lankytis pas psichiatrą, o kai kurie iš jų per daug serga, kad galėtų išeiti iš priėmimo centro. Vienintelis sprendimas šioje situacijoje galėtų būti didelio masto reabilitacijos programa, kurią būtų galima pradėti tik tuo atveju, jei šiems asmenims bus suteikti leidimai nuolat gyventi Danijoje.

- **Galimybė normaliai mokytis:** priėmimo centruose gyvenančių vaikų mokymas patikėtas Raudonajam Kryžiui ir savivaldybei. Iš 200 vaikų tik 85 normaliai mokosi Danijos mokyklose, o 115 – centro mokyklose, kurias valdo Raudonasis kryžius. Tokiose mokyklose vaikai suskirstyti į grupes po 12 mokinių, jų amžiaus skirtumas – ne daugiau kaip treji metai. Sunku užtikrinti normalius mokymo reikalavimus ir mokslo pažangą, nes vaikai nuolat pereina į kitą klasę – vidutiniškai 6 kartus. Be to,

baigus mokslus vaikams neleidžiama laikyti baigiamojo egzamino ir todėl jie negauna jokio diplomo. Dėl šios priežasties grįžę į kilmės šalį jie neturės jokio diplomo, o jei liks Danijoje – negalės mokytis aukštojoje mokykloje. Kad būtų galima normaliai mokytis Danijos mokykloje, kiekvienu atveju reikia derėtis su savivaldybe, kuri gali ir nesutikti. Sulaukus 17 metų mokymosi galimybės tampa labai ribotos. Sandolme gyvenanti mergina pasakoja apie šių aplinkybių neigiamą poveikį jos pačios išsilavinimui: jai sunku prisiminti savo gimtąją kalbą, taip pat mokytis danų ir anglų kalbų.

- Prieglobsčio prašytojai **nuolat yra perkeliami į skirtingus centrus** (priėmimo centrą, gyvenamąjį centrą, išvykimo centrą ir specializuotus pažeidžiamų asmenų centrus), nes sumažėjo prieglobsčio prašymų nagrinėjimo centrų, kadangi sumažėjo ir prieglobsčio prašytojų skaičius, be to, siekiama mažinti išlaidas Dėl to kyla problemų, susijusių su integracija, gera bylos eiga ir vaikų mokymu. NVO nuomone, tokia praktika vyriausybė siekia, kad susiję asmenys atsidurtų stresinėje situacijoje, ir taip paskatinti juos savanoriškai grįžti į savo šalį.

- **Sulaikymas:** vizito metu 83 asmenys, iš jų 22 asmenys – prieglobsčio prašytojai, buvo sulaikyti dėl dviejų priežasčių: nebendradarbiavimas nustatant asmens tapatybę ir pabėgimo grėsmė dėl išsiuntimo iš šalies. Ketvirtadalis asmenų sulaikyti dėl perdavimo procedūros pagal Dublino reglamentą, o pusė jų – dėl išsiuntimo iš šalies. NVO apgailestauja, kad tam tikrais atvejais vyriausybė sulaiko tik šeimos galvą, kad galėtų kontroliuoti visą šeimą.

- **Galimybė įsidarbinti:** kadangi prieglobsčio prašytojai neturi teisinio statuso, toleruojamieji asmenys negali dirbti. Kai kuriems gali būti pasiūlyta dirbti priėmimo centre. Kai kurie dirba nelegaliai. Už nelegalų darbą jie nedelsiant deportuojami, ir metus jiems taikomas readmisijos draudimas.

- **Galimybė gauti vertimą raštu ir žodžiu** ne visada užtikrinama, nes pokalbiai neverčiami. Be to, vertėjai nereikalaujami turėti jokio atitinkamos kalbos mokėjimą patvirtinančio oficialaus dokumento.

- **Dėl prekybos vaikais nukentėjusių vaikų dingimas:** perduodant vaikus pagal Dublino II reglamentą, kai kurie vaikai yra išsiunčiami į valstybes nares, kuriose veikia prekeiviai žmonėmis, ir dingsta. Asociacijos stengiasi sekti vaikus ir apie šią situaciją pranešė Vaiko teisių komitetui. Asociacijos dėl šių vaikų prašo remtis reglamente numatyta solidarumo sąlyga, kad būtų užtikrinti pagrindiniai vaiko interesai.

- Trūksta **statistinių duomenų** apie sulaikytus nelydimus nepilnamečius.

- Danija yra sudariusi **readmisijos sutartis** su daugeliu kilmės šalių, išskyrus Iraką ir Somalį.

**Apsilankymai centruose**

**Sandholmo prieglobsčio prašytojų priėmimo centras** [1]

[1] Dansk Røde Kors Center Sandholm.

Į centrą atvykusią delegaciją priėmė graikų tragedijos choro rūbais apsirengę asociacijos *Grandparents for Asylum* nariai. Ši asociacija jau šešis mėnesius tokį renginį organizuoja kiekvieną sekmadienį prie Sandholmo centro įėjimo, siekdama išreikšti protestą prieš netikrumą, kurį šeimos patiria Sandholmo centre.

Sandholmo prieglobsčio prašytojų priėmimo centras yra didžiausias centras Danijoje, be to, į šią vietą yra siunčiami visi pirmą kartą į Daniją atvykę prieglobsčio prašytojai.

Prieglobsčio prašytoju savaime laikomas asmuo, raštu pateikęs prieglobsčio prašymą, adresuotą Sandholmo apgyvendinimo centrui, kuriame jis įregistruojamas ir apgyvendinamas.

Be to, prieglobsčio prašytojai, kurių prašymai nebuvo atmesti pasienyje, yra apgyvendinami Sandholmo apgyvendinimo centre, kuriame policija juos apklausia, fotografuoja, paima pirštų atspaudus, kad būtų galima nustatyti jų asmens tapatybę, pilietybę ir kelionės maršrutą.

Centrą valdo Danijos Raudonasis Kryžius, o už jį yra atsakinga Pabėgėlių, imigracijos ir integracijos ministerija.

Raudonasis Kryžius atsakingas už centrų, atidarytų nuo 1994 m., valdymą. Centras yra už 25 km į šiaurę nuo Kopenhagos, buvusiose kareivinėse.

Atvykusiems asmenims suteikiama informacija ir patikrinama sveikata. Kol nagrinėjami prašymai, naujokai iki perkėlimo į kitą centrą Sandholmo centre išbūna vidutiniškai 2 mėnesius. Sprendimas dėl prieglobsčio prašymo priimamas vidutiniškai per 9 mėnesius. Kol nagrinėjami prašymai, prieglobsčio prašytojai gali gyventi centruose. Suaugusiems asmenims suteikiami danų kalbos pagrindai.

Sandholmas – taip pat asmenų, kurių prieglobsčio prašymai atmesti ir kuriems taikomos išvykimo priemonės, deportacijos centras.

Centre yra sveikatos centras (klinika), drabužių parduotuvė, įdarbinimo centras, naudotų prekių parduotuvė, skalbykla, vaikų priežiūros kambarys, siuvyklos kambarys, švenčių salė.

Asmenys gali laisvai vaikščioti centre ir už jo ribų. Centro gyventojo kvietimu centre gali lankytis centre negyvenantys asmenys. Asociacijos gali laisvai ir reguliariai lankytis centre. NVO santykiai su centro gyventojais yra geri.

Šeimos gyvena labai mažuose surenkamuose nameliuose. Kiekviename namelyje yra atskiras įėjimas ir vidutiniškai 1-2 maži kambariai šeimai. Nevedę vyrai apgyvendinami mažesniuose kambariuose, juose gyvena nuo 1 iki 3 asmenų. Apskritai sąlygos yra geros, jei jose asmenys apgyvendinami ribotam laikui, tačiau nenumatyta, kad asmenys centre gyventų daugelį metų.

Vaikai turi galimybę mokytis Raudonojo Kryžiaus mokyklose. Centre yra vaikų darželis, mokykla yra už 5 km nuo centro, ir vaikai į ją vyksta autobusu. Kai kurie vaikai, Sandholme gyvenę daug metų, lanko vietos savivaldybės mokyklą.

Šeimos, su kuriomis susitiko delegacija, Sandholme gyvena daug metų – vidutiniškai 5 ar 6 metus. Šie asmenys turi „toleruojamųjų“ statusą. Visi jie sakė jaučia įtampą, kad taip ilgai gyvena centre, ir netikrumą. Delegacija susitiko su šeima, kurioje buvo patyrusi traumą neįgali mergina; jos tėvų ir asociacijų teigimu, jai nebuvo teikiama tinkama priežiūra.

## Sandholmo migrantų sulaikymo centras

Sandholmo migrantų sulaikymo centras yra vienintelis sulaikymo centras Danijoje. Delegacija galėjo apsilankyti tik tam tikrose centro dalyse, nes valdžios institucijos apie apsilankymą buvo informuotos per vėlai. 2008 m. vasario mėn. šiame centre lankėsi Europos Tarybos atstovai.

Sulaikymo centre yra 118 vietų, jį valdo Teisingumo ministerija. Vizito dieną šiame centre buvo sulaikyti 55 asmenys, turintys 25 valstybių pilietybę. Sulaikyti migrantai ir prieglobsčio prašytojai negali būti laikomi kalėjimuose.

Sulaikytieji yra prieglobsčio prašytojai, kurių prieglobsčio prašymai atmesti, dėl to jie turi būti išsiųsti iš šalies, ir yra didelė grėsmė, kad jie priešinsis išsiuntimo iš šalies procedūrai. Jų sulaikymas trunka tol, kol suorganizuojamas jų grįžimas. Nenustatytas ilgiausias leidžiamas sulaikymo laikotarpis. Šiuo metu vidutinė trukmė yra 42 dienos[1]. Vizito metu už centro valdymą atsakingos valdžios institucijos nurodė, kad sulaikymo laikotarpis labai skiriasi ir gali trukti nuo keleto dienų iki keleto mėnesių, vidutinė sulaikymo trukmė – trys dienos. Iki 2008 m. sausio mėn. atvyko 25 asmenys, kurie sulaikyti, nes yra abejonių dėl jų asmens tapatybės arba jie nevykdo pareigos prisistatyti.

Apskritai sąlygos yra palyginti tinkamos. Sulaikytieji nelaikomi uždaryti kambariuose ir keletą valandų per dieną gali išeiti į centrinį kiemelį.

Gydytojas centre dirba 15 valandų per savaitę, o visą darbo dieną centre dirba dvi seselės.

Vyrai ir moterys gyvena skirtingose pastato dalyse. Moterims skirtoje pastato dalyje yra 20 vietų, vizito metu jame buvo 6 moterys. Moterys neuždarytos kambariuose, jos gali išeiti į svetainės tipo kambarį. Keletą valandų per dieną jos gali išeiti iš pastato. Apsilankymo metu delegacija kalbėjosi su dviem moterimis. Pirmoji buvo nėščia, tačiau jai vis tiek buvo taikoma išsiuntimo iš šalies priemonė, nors vaiko tėvas, turintis kitą pilietybę nei ji, pasilieka Danijoje. Antroji, jau keletą metų ne nuolat Danijoje gyvenanti Ukrainos pilietė, buvo sulaikyta nepaisant to, kad jos sūnus ir vaikaitis yra Danijos piliečiai.

Sulaikytieji gali lankytis gimnastikos salėje. Valdžios institucijos nurodė šios salės naudą – sulaikytieji sportuodami gali atsikratyti įtampos (patiriamos dėl jų išsiuntimo iš šalies procedūros ar dėl netikrumo dėl ateities).

## Kongelundeno centras

Kongelundeno centras yra Raudonojo Kryžiaus valdomas atvirasis centras. Tai specialios priežiūros centras prieglobsčio prašytojams, kuriems reikalinga papildoma priežiūra, palyginti su visiems prieglobsčio prašytojams teikiama priežiūra. Jau mėnesį centras priima vienišas motinas su mažamečiais vaikais. Anksčiau motinoms skirtas centras buvo Kopenhagoje, tačiau jį teko uždaryti.

[1] 2007 m. gruodžio mėn. Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto Politikos skyriaus C užsakytas tyrimas.

Centre yra 150 specialios priežiūros vietų ir 100 įprastų vietų.

Centras yra netoli Kopenhagos oro uosto.

Vienišos motinos su vaikais apgyvendinamos atskiruose nameliuose, kuriuose yra atskiri kambariai kiekvienai motinai su vaikais ir bendra virtuvė. Delegacija apsilankė devyniuose nameliuose, kuriuose sąlygos labai geros. Šeimos (abiejų tėvų) turi po du kambarius su atskirais sanitariniais mazgais.

Centre yra suaugusiųjų mokykla, žaidimų centras, vaikų kambarys, kavinė, dviračių garažas ir staliaus dirbtuvė. Centre yra specializuotas priežiūros centras, kuriame visą darbo dieną dirba gydytojai ir psichiatrai. Danijos imigracijos skyrius gali siųsti asmenis į šį specializuotą priežiūros centrą, jei:

- tėvai serga psichikos liga, dėl kurios jie negali rūpintis savo vaikais;
- yra didelė grėsmė, kad šeima nesirūpins vaikais;
- jaunuoliai (nuo 18 iki 24 metų) serga psichikos ligomis;
- negalią turintiems asmenims reikalinga nuolatinė ir speciali priežiūra ar reabilitacija ir ji negali būti suteikta kitame centre;
- psichikos sutrikimų turintys asmenys nesugeba gydytis, rūpintis savo asmens higiena arba negali patys savimi pasirūpinti;
- asmenys serga psichikos liga ir turi sunkų invalidumą;
- kankinimus patyrę asmenys, turintys sunkų invalidumą.

Didžiausią grupę Kongelundeno centre priimamų asmenų sudaro psichikos ligomis sergančios šeimos arba asmenys, kuriems reikalingas gydymas. Vidutinė jų buvimo centre trukmė – treji metai. Centras ypatingą dėmesį skiria vaikų gerovei.

**5. Susitikimas su Pabėgėlių, imigracijos ir integracijos ministerijos nuolatiniu sekretoriumi Claesu Nilasu**

Delegacija apgailestauja, kad negalėjo asmeniškai susitikti su ministre Birthe Rønn Hornbech. Norime pabrėžti, kad pirmą kartą tokia LIBE komiteto delegacija negalėjo susitikti su ministru ar valstybės sekretoriumi, atsakingu už prieglobstį ir imigraciją.

C. Nilas priminė ypatingą Danijos padėtį, kuriai netaikoma Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinė dalis, taigi ir Priėmimo sąlygų direktyva ir Prieglobsčio procedūrų direktyva. Remiantis su Europos Sąjunga sudarytu tarptautiniu susitarimu, Danija dalyvauja įgyvendinant reglamentus Dublinas II ir Eurodac.

Danijoje prieglobsčio prašytojų mažėja. Sandholmo centras priima prieglobsčio prašytojus, kurie į Daniją atvyksta pirmą kartą, o paskui šie asmenys yra siunčiami į gyvenamuosius centrus. Danijoje yra keleto rūšių centrai, įskaitant specializuotus vaikų, vienišų moterų ar sveikatos problemų turinčių asmenų centrus.

Už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą yra atsakingi imigracijos skyriai. Jei prašymas atmetamas, jis siunčiamas Pabėgėlių valdybai (angl. *refugee board*), kurią sudaro teisėjas ir dar du nariai, galintys iš naujo nagrinėti prašymą. Sistema yra nepriklausoma. Prašymo nagrinėjimas trunka apie 7–8 mėnesius.

Pastaraisiais metais gyvenimo sąlygos buvo labai pagerintos. Jau seniai Danijoje esančios šeimos dabar gali gyventi butuose, kurie yra ne priėmimo centruose.

Apskritai delegacijos nariai liko patenkinti priėmimo centrų materialinėmis sąlygomis. Tačiau jie nurodė, kas kelia nerimą: gyvenimo priėmimo centruose trukmė; teisinio statuso nepripažinimas, nors kai kurie asmenys negali būti išsiųsti į savo kilmės šalį remiantis tarptautine teise; po perdavimo procedūros pagal Dublino II reglamentą dingusių nepilnamečių klausimas; priežastys, kurias nurodo Danija, kad išlaikytų Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies atsisakymo nuostatą (angl. *opt-out*), nors ji yra Šengeno erdvės dalyvė; priežastys, dėl kurių Pabėgėlių valdybą (angl. *refugee board*) sudaro tik 3 asmenys; šeimoms suteikta galimybė gyventi ne centruose, papildomų priemonių veiksmingumas; galimas tėvų ir vaikų konfliktas, kai vaikai nebesupranta savo gimtosios kalbos, nes jau daug metų gyvena Danijoje.

Atsakydamas C. Nilas paaiškino:
- sprendimus suteikti leidimą gyventi ar jo nesuteikti skyrius priima remdamasis Danijos įstatymu. Asmenys gali laisvai išvykti iš Danijos, bet jie atsisako išvykti savo iniciatyva, todėl Danijoje yra jau daug metų. Danijos parlamente nėra tokios daugumos, kuri galėtų pakeisti įstatymą, kad galiausiai ši padėtis pasikeistų. Todėl dėmesys skiriamas priėmimo ir gyvenimo sąlygoms;
- sprendimas išlaikyti atsisakymo nuostatą (angl. *opt-out*) yra politinis vyriausybės sprendimas;
- su kilmės šalimis sudarytos readmisijos sutartys suteikia galimybę grįžti priimtinomis sąlygomis, pavyzdžiu, kaip Afganistano atveju. Danijos vyriausybė apgailestauja, kad tokios sutartys dar nesudarytos su Iraku ir Somaliu. Tačiau keletas asmenų galėjo būti išsiųsti į Irako šiaurę;
- humanitariniais sumetimais leidimus gyventi galima išduoti sunkiai sergantiems asmenims;
- kalbant apie Dublino II reglamento taikymą, 2007 m. Danija priėmė 78 % jai pateiktų perdavimo prašymų. Danija stengiasi, kad nelydimi nepilnamečiai būtų sujungiami su savo šeimomis pagal Dublinas II reglamentą, tačiau kiekvienu atveju reikalingas atskiras tyrimas;
- Pabėgėlių valdybos (angl. *refugee board*) narių skaičius sumažintas iki 3 asmenų pagal Danijos parlamento daugumos sprendimą siekiant, kad sprendimai būtų priimami greičiau;
- Danija supranta prieglobsčio prašytojų vaikų dilemą, todėl siūlo šiuos vaikus mokyti gimtosios kalbos, kad jie galėtų grįžti į savo tėvų šalį;
- 1,9 mln. EUR per metus skiriama šeimoms apgyvendinti ne centruose;
- lavinimas Raudonojo Kryžiaus mokyklose yra geros kokybės, o Vyriausybė nustato programų kokybės reikalavimus.

## 6. Pranešėjos išvados

Pranešėja konstatuoja, kad apskritai Danijos Raudonojo Kryžiaus pastangomis priėmimo sąlygos Danijos centruose yra geros. Vyriausybės pastangos centruose gerinti gyvenimo sąlygas davė konkrečių rezultatų. Tačiau pranešėja pabrėžė, kad priėmimo sąlygos gali būti laikomos geromis tik tuo atveju, jei centruose gyvenama ribotą laiką. Delegacija labai susirūpinusi pažymėjo, kad kai kurios šeimos šiuose centruose gyvena daugelį metų, netgi dešimtis. Todėl galima tvirtinti, kad labai ilgą laiką gyvenantiesiems centruose priėmimo sąlygos negali būti laikomos tinkamomis. Taigi tokios politikos nepakanka susijusių asmenų orumui užtikrinti.

Pranešėja pabrėžia, kad sulaikymas taikomas tik specialiais atvejais ir esant tinkamoms sąlygoms. Tačiau ji išreiškė susirūpinimą dėl to, kad nėra nustatyta ilgiausia leidžiama sulaikymo trukmė ir kad nėščia moteris gali būti sulaikoma siekiant išsiųsti ją iš šalies.

Didelių problemų kyla ir dėl „toleruojamojo“ statuso, nes neturėdami aiškaus teisinio statuso šie asmenys patenka į visišką teisinę tuštumą, dėl kurios visiškai neįmanoma socialinė integracija. Be to, tas teisinis netikrumas dėl ateities susijusiems asmenims sukelia didelį stresą, jie bijo bet kuriuo metu būti išsiųsti į savo šalį, kurioje jiems gresia pavojus. Ypač didelį susirūpinimą pranešėjai kelia tai, kad tarptautinės apsaugos prašantis asmuo yra atsakingas už sprendimą sugrįžti, o vyriausybė pati negali priimti šio sprendimo pagal tarptautinę teisę. Atrodo paradoksalu, kad asmenys yra skatinami savanoriškai grįžti į šalį, į kurią pati Danija negali jų išsiųsti pagal tarptautinę teisę ir atsižvelgdamas į draudimus, susijusius su nežmonišku ar žeminančiu elgesiu. Pranešėja siūlo Danijos vyriausybei šiems asmenims nustatyti aiškų papildomą apsaugą suteikiantį teisinį statusą, kad jie galėtų integruotis.

Ypatingą susirūpinimą pranešėjai kelia ir tai, kad Danijos priėmimo centruose yra daug irakiečių, kurių prieglobsčio prašymas atmestas. Šie asmenys jau daug metų gyvena Danijoje, bet jų statusas visai nepripažįstamas ir jiems nesuteikiama jokios formos apsauga. Ji skatina Danijos vyriausybę plėsti savo dabartinę prieglobsčio prašytojų iš Irako atmestų prašymų atnaujinto nagrinėjimo politiką ir, atsižvelgiant į dabartinę nestabilią padėtį Irake, ją taikyti visiems prieglobsčio prašytojams iš Irako, kad jiems būtų suteikta tarptautinė apsauga.

Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, pranešėjos nuomone, ateityje Danija turėtų atsisakyti Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėto prie Amsterdamo sutarties, ir dalyvauti visose pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį priimtose priemonėse[1]. Iš tiesų, kadangi Danija priklauso Šengeno erdvei ir jau dalyvauja įgyvendinant dvi direktyvas prieglobsčio srityje, pageidautina, kad ji dalyvautų taikant visas Europos priemones prieglobsčio srityje siekiant, kad visoje Europos Sąjungoje būtų užtikrintas vienodas apsaugos lygis.

[1] Pagal Protokolo 7 straipsnį Danija tokią teisę turi bet kuriuo metu.

# Annex 1

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

**European Parliament**
**Committee on civil liberties, justice and home affairs**
**Delegation to Denmark**
**10 - 11 April 2008**

# LIST OF PARTICIPANTS

Version 08.04.2008

**MEMBERS OF THE EUROPEAN PARLIAMENT**

Panayiotis DEMETRIOU (EPP-ED) (Head of delegation)
Martine ROURE (PSE) (Rapporteur)

Edit BAUER (EPP-ED)
Frieda BREPOELS (EPP-ED)
Jeanine HENNIS-PLASSCHAERT (ALDE)
Metin KAZAK (ALDE)

Søren Bo SØNDERGAARD (GUE/NGL) (*hors quota*)
Britta THOMSEN (PSE) (*hors quota*)

**ASSISTANTS TO MEMBERS**

Pauline CHAIGNE (assistant to Martine ROURE)

**STAFF OF THE POLITICAL GROUPS**

Annie LEMARCHAL (PES)
Anders RASMUSSEN (ALDE)
Christine SIDENIUS (Greens/EFA)
Michael SPEISER (EPP-ED)
Mette TONSBERG (GUE/NGL)

**STAFF OF THE SECRETARIAT OF THE COMMITTEE ON CIVIL LIBERTIES, JUSTICE AND HOME AFFAIRS**

Ana DUMITRACHE (administrator)
Vita GRIFITA (assistant)

**STAFF OF THE WEB COMMUNICATION UNIT OF THE EUROPEAN PARLIAMENT**

Olav GADE

**STAFF OF EUROPE BY SATELLITE**

Maria Teresa CONESA ALCAZAR
Casper THORSØEJR (cameraman)
Leif MØLLER (soundman)

**INTERPRETERS**

**FR**
Maurizio GASTALDI (IT - EN - ES - PT)
Joseph LEROY (DE - IT - NL - DA)

**EN**
Aoife KENNEDY (FR - DE - NL)
Aase PEERLESS (DE - IT - DA - SV - NO)

**NL**
Kristel SIMONS (FR - IT - EN - DA - PT)
Petra LAMBRECHTS (FR - EN - DA - MT)

**DA**
Line ANDERSSEN (DE - EN - HU)
Suzanne LARSSON (FR - NL - EN - SV) - TEAM LEADER

**HU**
Gyorgy MAJZIK (EN)
Eva VIGILD (DA - EN)

**For further information, please contact**

**Ana DUMITRACHE**
European Parliament
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
Tel: 0032 (0)2/28 41416
Fax: 00 32 (0)2/28 44941
E-mail ana.dumitrache@europarl.europa.eu

# Annex 2

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAIMINT NA hEORPA PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU PARLAMENTUL EUROPEAN
EURÓPSKY PARLAMENT EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

**European Parliament**
**Committee on civil liberties, justice and home affairs**
**Delegation to Denmark**
**10 and 11 April 2008**

# Draft programme

Version 08.04.2008

## Thursday, 10 April 2008

| | |
|---|---|
| 14:50 – 16:30 | flight *SN 2259* to Copenhagen |
| 16:30 – 17:30 | transfer by bus to the European Parliament office in Copenhagen[1] |
| 17:30 – 19:15 | meeting with **NGOs who sent an appeal to the LIBE Committee in 2006** (location: European Parliament office [2]) |
| 19:15 – 19:30 | transfer by bus to the Kong Frederik Copenhagen hotel [3]and registration at the hotel |

Free diner

## Friday, 11 April 2008

| | |
|---|---|
| 08:30 – 9:10 | travel by bus to Sandholm (approx. 25 km from Copenhagen) |

[1] Europa-Parlamentet, Informationskontoret i Danmark, Europa-Huset, Gothersgade 115, DK-1123 København K, tel +45 / 33 14 33 77, fax +45 / 33 15 08 05
[2] Europa-Parlamentet, Informationskontoret i Danmark, Europa-Huset, Gothersgade 115, DK-1123 København K, tel +45 / 33 14 33 77, fax +45 / 33 15 08 05
[3] 25 Vester Voldgade, 1552 Copenhagen, Denmark, Phone: (+45) 3321 5902, http://www.nphotels.dk/kongfrederik/index.htm

9:10 – 11:30 visit of the **Sandholm centres**[1] (Sandholm Camp for asylum seekers and Sandholm Foreigners' Detention Centre)

- *Sandholm Camp for asylum seekers is the biggest asylum centre in Denmark, and this is also were all asylum seekers go when they first arrive in Denmark It is managed by the Danish Red Cross, under the responsibility of the Ministry of Refugee, Immigration and Integration Affairs.*
- *Sandholm Foreigners Detention Centre is the only closed detention centre operated in Denmark. It is managed by the Ministry of Justice. The Detention Centre has a capacity of 118.*

The delegates will first receive general information on the asylum work. A tour of the centre will follow, as well as a visit in the Detention Centre.

11:30 – 12:10 travel by bus to the Red Cross House in Copenhagen,
12:10 – 13:20 lunch hosted by Red Cross (location: Red Cross House[2])

13:20 – 13:40 transfer by bus to the Ministry of Refugee, Immigration and Integration Affairs[3]

13:40 – 14:00 registration at the Ministry of Refugee, Immigration and Integration Affairs
14:00 – 15:00 **meeting with Mr. Claes NILAS**, Permanent Secretary of the Ministry of Refugee, Immigration and Integration Affairs

15:00 – 15:45 travel to the **Centre Kongelunden** near Copenhagen airport *(open centre managed by the Danish Red Cross)*

15:45 – 17:45 visit of the Centre Kongelunden, including a **meeting with the Red Cross**

17:45 – 18:15 bus to the airport, proposed flight: SN flight nr. 2264 Copenhagen-Brussels, 19:30 - 21:05

**For further information, please contact :**
Ana DUMITRACHE
Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs

E-mail ana.dumitrache@europarl.europa.eu

[1] Center Sandholm, Dansk Røde Kors Center Sandholm, Sandholmgårdsvej, 3460 Birkerød, Denmark, Tel +45 48 10 77 00
[2] H.C. Örstedsvej 47, Frederiksberg
[3] Holbergsgade 6, 1057 Copenhagen K

# Annex 3

## List of organisations which were present at the meeting with the LIBE delegation on 10 April 2008

| | |
|---|---|
| **SOS Against Racism, Denmark**<br>SOS mod Racisme, Medborgerhuset, Nørre Allé 7, 2200 København N. Denmark. | **Anne Nielsen**<br>Chairman |
| **Lawyers' Association for Asylum and Immigration Law**<br>Advokatkontoret, Falkoner Allé 7, 1. sal. 2000 Frederiksberg, Denmark | **Helge Nørrung**<br>Spokesperson |
| **Asylum Now**<br>Asyl-Nu | **Gerd Gottlieb**<br>Spokesperson |
| **Grandparents for asylum**<br>Bedsteforældre for asyl | **Inga Axelsen**<br>Spokesperson<br>**Najeb Haddar**<br>**Emine Haddar**<br>**Kis Kapel** |
| **Danish Refugee Council**<br>Dansk Flygtningehjælp<br>Borgergade 10<br>1300 København K. Denmark. | **Nina Lassen**<br>Senior Legal Advisor<br>Asylum & Repatriation |
| **The Refugees Underground Committee**<br>Flygtninge Under Jorden | **Michala Clante Bendixen**<br>Contact person |
| **The Friends of Nura**<br>Nuras venner<br>**The Rights of All Children**<br>Alle børns rettigheder | **Mogens Fischermann**<br>Chairman<br><br>Spokesperson |
| **Bente Rich**<br>Specialist in Child Psychiatry | |
| **Save the Children Denmark**<br>Red Barnet<br>Rosenørns Allé 12<br>1634 København V. Denmark | **Inger Neufeld**<br>Project coordinator |

| | |
|---|---|
| **Citizens for a Decent Denmark**<br>Borgere for et Anstændigt Danmark | **Amila Jasarevic**<br>Member of the Coordination Group |
| **The Parsons' initiative**<br>Præsteinitiativet<br>c/o Bodil Hindsholm Hansen<br>Udbynedervej 16, 8970 Havndal, Denmark | **Niels Nymann Eriksen**<br>Parson |
| **Amnesty International**<br>**Dansk Afdeling/Danish Section**<br>Gammeltorv 8, 5 sal<br>1457 København K. Denmark | **Lisa Blinkenberg**<br>International Coordinator |
| **The Danish Immigrant Counselling**<br>Indvandrerrådgivningen<br>Vesterbrogade 14 butikken<br>DK-8000 Århus C | **Leif Randeris**<br>Chairman |
| **Network of ethnic minority women, Henna**<br>Kvindenetværket Henna | **Uzma Andresen**<br>Chairwoman |
| **Documentation and Advisory Center On Racial Discrimination**<br>Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination<br>Medborgerhuset, Nørre Allé 7, 2. sal. 2200 København N. Denmark | **Kirsten Schalburg**<br>Member of the board |
| **Committee for Ethnic Equality**<br>Foreningen for Etnisk Ligestilling | **Joakim Wange Larsson**<br>Member, substitute for the chairman, Halima El Abassi |
| **Institute for Human Rights**<br>Institut for menneskerettigheder Strandgade 56<br>1401 Copenhagen K | **Lisbeth Garly Andersen**<br>**Kim Kjær**<br>Researchers |
| **Voice for asylum** | **Sameer Algamal** |